

Грицюк М.Ю., Лозинський О.І.

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

ВПЛИВ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ЕКОЛОГІЧНУ БЕЗПЕКУ ДОВКІЛЛЯ УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТ

Українські Карпати з наявними унікальними природно-екологічними системами та ресурсами, ще не так давно потужними лісовими масивами і чарівною гірською місцевістю вважаються регіоном з порівняно сприятливою екологічною ситуацією. Також на території Українських Карпат функціонує значна кількість туристично-рекреаційних об'єктів, що в цілому є позитивним для економіки та туристичного іміджу регіону. Розвиток туристичної діяльності в Карпатському регіоні як екологічно орієнтованої є однією з найважливіших принципів стійкого екологічно безпечного розвитку довкілля, що, водночас, зумовлює потребу вивчення антропогенно-туристичного впливу на довкілля.

Для сучасних туристів привабливість довкілля, екологічна безпека є найважливішим критерієм в ухваленні рішення про подорож. Туристична діяльність, як галузь, для якої природа – це не тільки середовище надання так званої туристичної послуги, а й похідна умова власне самого його існування. Туристичний бізнес, використовуючи природні ресурси, може слугувати також засобом їхнього збереження та відновлення через організацію різних форм природопізнавальної, охоронної та виховної діяльності. Сучасний туризм часто впливає на екологічну політику країн, які намагаються зберегти цінні рекреаційні ресурси шляхом ухвалення спеціальних законодавчих актів, створення мережі національних парків, природних і культурних заповідників та інших охоронних об'єктів. Завдяки туристичному бізнесу підвищується екологічна свідомість населення, поліпшується загальний природозахисний стан регіону та країни.

Туристична індустрія в Українських Карпатах позитивно впливає також на розвиток інших галузей господарства, які тільки опосередковано пов'язані з туризмом: будівництво, транспорт і зв'язок, комунально-побутове господарство тощо. Туристична діяльність сприяє розвитку та розбудові віддалених населених пунктів, створюючи нові робочі місця, стимулюючи розвиток місцевого сільського господарства, сфери послуг, відроджуючи місцеві традиції, народні промисли, підвищуючи їх загальний благоустрій. Безпосередньо розвиток туризму забезпечує приплив коштів до місцевого бюджету у вигляді курортних зборів і податків; найголовніше – збільшує прибутки населення. Зростання обсягів надання туристичних послуг сприяє створенню нових робочих місць – виникненню можливості для працевлаштування людей у місцевих сферах господарювання, які пов'язані з туризмом лише опосередковано, а також для сезонних працівників.

Незважаючи на позитивний вплив туристичної діяльності на місцеве населення Карпатського регіону, він також може мати негативні наслідки, зокрема, пов'язані зі станом екологічної безпеки довкілля. Туристична діяльність і туристи часто стають жертвами не тільки забруднення довкілля, але є

безпосередніми причинами такого забруднення. Антропогенне навантаження не обмежене тільки прямими діями туристів, до яких належить бруд, десятки кубометрів сміття, залишені на місці перебування, самовільне розпалювання вогнищ в непристосованих до цього місцях, витоптування рослинності, руйнування поверхневого шару ґрунту, понівечення історичних пам'яток. Це також і вплив на якість води в річках, озерах та водоймах, забруднення побутовими відходами довкілля, якість повітря, яке зазнає забруднення від застосування туристичного транспорту, знищення місцевої флори і фауни і, врешті-решт, руйнування екосистем як наслідок втручання індустрії туризму.

Внаслідок екстенсивного використання природних ресурсів Українських Карпат зменшилась лісистість регіону, збільшилась фрагментарність лісів, що в сукупності призвело до загального зниження стійкості гірських екосистем, різких змін гідрологічного режиму, частих повеней, снігових лавин, земельних зсувів, збіднення видового складу біорізноманіття тощо. Зростання населення в перспективних туристичних місцевостях, будівництво нової туристичної інфраструктури потребує використання значної кількості природних ресурсів, відведення земель під будівництво та освоєння найбільш придатних рекреаційних місць, прокладення комунікацій, що, водночас, збільшує навантаження на навколишнє середовище. Не виконуються на належному рівні науково-дослідні й виробничі проекти в напрямку освоєння й використання природних лікувальних ресурсів на базі сучасного технологічного обладнання.

З огляду на сказане вище, для розвитку туристичної діяльності важливим є забезпечення екологічної безпеки довкілля в Карпатському регіоні. На базі єдиної екологічної системи природоохоронних територій необхідно організувати екологічний моніторинг і контроль за станом природних ресурсів і навколишнього середовища в Українських Карпатах з урахуванням різних форм антропогенного впливу. Відсутність належного контролю за екологічним стандартом Українських Карпат та якості природних ресурсів посилює негативний вплив на притік не лише іноземного туриста, але й місцевих відпочивальників. Тому вкрай важливим є потреба постійного зростання показників моніторингу екологічної безпеки довкілля; розроблення заходів щодо поліпшення екологічного стану цих територій; зведення до мінімуму надходжень у водні об'єкти забруднювальних речовин тощо.

Для поліпшення екологічної ситуації в Карпатському регіоні, як передумови розвитку індустрії туризму, є підготовка кадрів туристичної сфери, які сприяли б покращенню екологічної безпеки. Екологічна діяльність працівників туристично-рекреаційної сфери має бути направлена на мінімізацію шкідливого впливу виробничих процесів туристично-рекреаційної діяльності на довкілля, на створення екологічно-орієнтованих виробництв, підготовку і виховання всього персоналу фірми, організації.

Таким чином, якість туристичних ресурсів Українських Карпат, їх відповідність екологічним вимогам, кадрове забезпечення – все це слугуватиме подоланню безсистемності, некомплексності у підходах до туристичної діяльності, сприятиме подальшому зростанню його конкурентного розвитку.